



Notat

Økonomiministeriets skriftlige indlæg

Dato
08-10-2024

Kapitel I og II: Aktuel økonomisk politik, konjunktur og offentlige finanser

Økonomiministeriet er enig med formandskabet i, at aktiviteten og beskæftigelsen fortsat ligger på et højt niveau, men har en væsentlig anden vurdering af, hvordan kapacitetspresset i økonomien udvikler sig i løbet af i år og næste år. Økonomiministeriet venter således et aftagende pres i økonomien fra 2023 til 2025, mens formandskabet venter et stigende pres, målt på output- og beskæftigelsesgabet.

Det bemærkes, at formandskabet peger på, at efterspørgslen efter arbejdskraft, og dermed presset på arbejdsmarkedet, har været aftagende de seneste år. Antallet af jobannoncer, andelen af ledige stillinger og virksomhedernes meldinger om produktionsbegrænsninger som følge af mangel på arbejdskraft er alle faldet betydeligt siden toppen i 2022.

Alligevel er det formandskabets vurdering, at beskæftigelsesgabet – dvs. hvor meget beskæftigelsen ligger over det strukturelle niveau – udvides fra 2,2 pct. i 2023 til 2,6 pct. i 2024, og det forventes at forblive på et højt niveau i 2025. Givet at indikatorerne peger i retning af et mindre pres på arbejdsmarkedet, kunne formandskabet have elaboreret på, hvordan det når frem til, at beskæftigelsesgabet udvides fra 2023 til i år og næste år.

Beskæftigelsesgabet indgår i formandskabets simple finanspolitiske tommelfingerregel, så udvidelsen af beskæftigelsesgabet synes at være afgørende for formandskabets italesættelse af anbefalingen af en strammere finanspolitik. Hvis beskæftigelsesgabet var mindsket, ville der have været plads til en mindre stram finanspolitik – populært sagt træde mindre på bremsen – hvilket netop er det, som regeringens politik er udtryk for.

Det kan også bemærkes, at et højere renteniveau i sig selv er dæmpende. Det er stramhedsgraden i den samlede økonomiske politik, der er afgørende for, hvor meget kapacitetspresset dæmpes. Det ville have været nyttigt med en nærmere vurdering af samspillet mellem finans- og strukturpolitikken i forhold til pengepolitikken, altså rentestigningernes, dæmpende virkning på kapacitetspresset. Figur II.29 i diskussionsoplægget viser ellers, at renteændringerne siden 2019 bidrager til at reducere BNP med ca. 1½ pct. i 2025.

Formandskabet peger på, at finanspolitikken ud fra stabiliseringshensyn bør strammes i forhold til det planlagte, så den har samme virkning på aktiviteten i økonomien som i 2023. Det svarer ifølge formandskabets opgørelse til en stramning på omkring 1 pct. af BNP. En stramning i den størrelsesorden indebærer en risiko for, at en vending i konjunkturudviklingen får betydeligt mere fart, og at den ønskede bløde landing ikke opnås.

Formandskabets analyser viser i øvrigt, at den lave produktivitetsvækst de senere år ser ud til at være konjunkturbetinget, og at udenlandske statsborgere kan forventes at have langvarigt opholdt i landet. Begge dele har betydning for presset på arbejdsmarkedet. Formandskabet kunne have inddraget resultaterne fra analyserne i deres finanspolitiske anbefaling.

Endelig fremhæver formandskabet med henvisning til finanskrisen, at en langvarig højkonjunktur øger risikoen for, at der opbygges ubalancer i dansk økonomi, som kan føre til et brat fald i efterspørgsel og beskæftigelse, fx ved et internationalt stød til økonomien. Økonomiministeriet er enig i, at det er vigtigt med særlig opmærksomhed i forhold til opbygning af sårbarheder og ubalancer i økonomien. Formandskabets vurdering af finanspolitikken kunne derfor i højere grad have inddraget, at der aktuelt ikke er tegn på opbygning af ubalancer i økonomien, at den nuværende højkonjunktur har bragt mange i beskæftigelse, som ellers ikke har fundet fodfæste på arbejdsmarkedet, og at det samlede økonomiske rammeværk er styrket siden før finanskrisen, herunder blandt andet med budgetloven og makroprudentiel regulering.

Kapitel III: Finanspolitisk holdbarhed

Økonomiministeriet kvitterer for afsnittet om betalingsbalancen, der giver indsigtfuld viden om fondenes betydning for overskuddet, og som diskuterer eventuelle strukturelle forhold i dansk økonomi, som kunne trække i retning af en uhensigtsmæssig stor opsparing. Det emne kunne være interessant at få udboret yderligere i kommende rapporter.

Kapitel IV: Erhvervsuddannelse

Økonomiministeriet kvitterer for analysen af erhvervsuddannelserne, en analyse, der er særdeles relevant ift. det reformprogram, *Forberedt på Fremtiden*, regeringen har arbejdet med på uddannelsesområdet.

Økonomiministeriet vurderer, at formandskabets analyse underbygger og komplementerer det udfordringsbillede, regeringen søger at adressere med sit udspil til et nyt ungdomsuddannelseslandskab. Formandskabets analyse underbygger det synspunkt, at generelle kompetencer med fordel kan fylde mere på en erhvervsuddannelse. Med regeringens udspil vil en erhvervsuddannelse typisk indledes med en toårig gymnasial uddannelse. På den måde kommer

uddannelsessystemet i Danmark til at minde mere om det i lande, hvor afkastet af en erhvervsuddannelse sammenlignet med en gymnasial uddannelse er højere. Det vurderes endvidere potentielt at kunne modgå nogle af de faktorer, der kan øge sandsynligheden for frafald.

Det kunne være interessant i senere analyser at undersøge de enkelte erhvervsuddannelser hver for sig, herunder fx opdelt i grupper ud fra, om uddannelsen i højere grad sigter efter beskæftigelse i den private eller den offentlige sektor.

Økonomiministeriet vurderer, at det ligeledes kunne være relevant at se på, om der er forskel på tværs af erhvervsskoler, og om der på denne måde kan findes et mønster, der kan anvendes til at identificere stilleskruer til at nedbringe frafaldet.